

A mesteri termálfürdő létrejöttének rövid története

**Készítette: Szemenyei László,
a Honismereti Munkaközösség tagja**

2018.

A mesteri termálfürdő létrejöttének rövid története

1. Vas megyei kutatófúrások

Vas megye a Dunántúl legnyugatibb területe. Délnyugati részén a Vasi hegyhát kavicsstakaróval védett területe helyezkedik el, mely kelet felé folytatódik a Kemenesalja dombságával. Helyenként 200 méteres vagy a fölé emelkedő magasságok is előfordulnak.

Szigetszerűen emelkedik ki a Kemenesaljából a 291 méter magas Ság hegy, a bányászat következtében megcsonkítva.

A megyében az 1960-as 70-es években 11 kutatófúrást végeztek olajkutatás céljából. Azonban a kút-fúrások zömmel a keresett ásványra meddőek maradtak, ám fürdő létesítésére alkalmas ásványvizeket tártak fel. Legjelentősebb ezek közül a Bük községben feltárt hévíz-kút, amelyre elsőként kiemelt fürdőépítés kezdődött. (Méltatása e dolgozatnak nem célja.)

Közvetlen környékünkön Celldömölk közelében hasonló fúrások történtek. A városban a Rédey-majornál valamint a Marcal-major térségében és Borgátán.

Mesteriben 1964-ben az Országos Gázipari Tröszt fúrt egy 1983 méter talpmélységű termálkutat. Ez főleg triász dolomit és mészkőrétegekben tárt fel 260 /sec 73 Celsius fokos termálvizet. A kutat változó méretű béléscsővekkel látták el. De 1400 méter alatti rétegből a fúrás befejeztével a béléscsőveket eltávolították. A kutat megfelelően eldugaszolták és egy 50 mm-es acélcsőön vezették ki a szabadba. (ld. 1. sz. rajz) A termálkút 1488-1983 m közötti szakaszából 260/perc termálvíz volt kinyerhető, 73 °C fokos hőmérséklettel, tehát alkalmas lett fürdő létesítésére.

1964 augusztusában dr. Cziráki József celldömölki születésű kutatómérnök, Hegyessy László (OKI) mérnöktársával, Béres Antal járási tanács titkárával, Kerekes Zoltán celldömölki tanácselnökkel, Végh Károly akkori mesteri tanácselnökkel helyszíni egyeztetés folyt a hévíz hasznosítására.

A feltárt hasznos víz mintegy három éven keresztül felhasználás nélkül folyt a szabadba. A környék lakossága hamar tudomást szerzett a meleg vízi forrás adta lehetőségekről és a kifolyócső alatt gödröt ásva teremtettek fürdési lehetőséget maguknak. (Természetesen engedély nélkül.)

Ebben az időszakban az Országos Kutatóintézet (OKV) 10217/1964. sz. vizsgálati eredménye a mesteri termálvizet alkalmasnak találta gyógyászati célú felhasználásra.

A termálkút 1967-ben került a mesteri községi közös tanács tulajdonába. (l. 2. sz. melléklet).

2. Dr. Cziráki József

Életútját a Kemenesaljai Életrajzi Lexikon 36-37. oldala tartalmazza. A neves kutatómérnök 1921. augusztus 4-én született. Celldömölki vasutas családban nevelkedett diákkorában szüleivel. (A Bartók Béla utcában laktak.) Édesapját korán elvesztette. A pápai érettségi vizsga után a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett mérnöki oklevelet. A Magyar Hidrológiai Társaság Balneoklinikai Szakosztályában dolgozott, melynek titkára, majd 1968-71 között elnöke volt.

Sokat munkálkodott a gyógyvizek kutatásában, hasznosításában. Kiemelt figyelemmel kísérte a Vas megyei és a celldömölki kutatófúrásokat és azok hasznosítására vonatkozó terveket, törekvéseket.

A mesteri termálfürdő létesítésének gondolata elsőként az ő fejében született meg.

3. A mesteri termálfürdő létesítésének elindítása

A járási tanács felkarolta, hogy a területén fekvő községekben, Mesteriben és Borgátán sor kerüljön a termálkutak fürdőüzemi hasznosítására.

1984 végén (november 12.) Dala József, a járási tanács elnökhelyettese tárgyalást kezdeményezett a mesteri fürdő kialakításának ügyében. Ezt követően a mesteri községi közös tanács és a helyi termelőszövetkezet elnökének, Kocsi Károlynak támogatásával társadalmi munkában hozzáláttak egy medence létesítéséhez. Az anyagot a gércei tsz vásárosmiskei kőbányájából szerezték be. Önkéntesek részvételével, akik között szakemberek is voltak, hozzáláttak az építéshez, melynek sarokpontjait a gércei tsz mérnöke tűzte ki. (l. 3. sz. mell.)

Híre ment a környéken a medence meglétének, jöttek a látogatók Celldömölkről és vonzáskörzetéből, akik a medence partja környékén lévő bokrokban vetkőztek/öltöztek. Belépti díja nem szedtek, de egy vasperselyben önkéntes adományokat gyűjtöttek a fürdő javára.

1969-70-ben sor került a kerítés megépítésére és a hagyományos, pottyantós WC létesítésére.

A termálvíz hűtésére egy 56 m körüli hideg vizes kút fúrása történt a helyi tanács megrendelésére.

Lényeges, hogy a fürdő legális működési engedélyt szerzett a közös tanács bábáskodása mellett, a megfelelő szakszolgálati engedélyek beszerzésével.

A mesteri termálvizek egészségügyi jelentőségét dr. Uhlár Lászlóné KÖZTI-tervezőmérnök és dr. Kotz László, a KGM mérnöke is kihangsúlyozta, mindkettőjüknek erős celldömölki kötődése volt.

A községi közös tanács folyamatosan az építkezések megszervezésére, felgyorsítására törekedett. Egy ERDÉRT típusú faház telepítésével megoldotta az iroda és az öltöző elhelyezését. A vasutas dolgozók tömegesen jártak fürödni Mesteribe. A fűtőház dolgozói és vezetése társadalmi munkában formás öltözőkabinokat telepítettek a fürdőhöz (6-8 db). Kuriózum, hogy egy leselejtezett párnás személyvagont telepítettek le a fürdőre, szintén öltözőnek (a Vas Népe megírta, úgy tűnik mintha vonat menne valahová, sínek nélkül).

A helyi tanács teljesen befásította, parkosította a fürdő területét, amit jelenlegi nagy fák igazolnak.

Az AFÉSZ celldömölki igazgatósága büfészolgáltató pavilont is telepített, ám csak korlátozott mértékű volt a választéka. (Szeszital, üdítő, szendvicsfélék.)

Az 1968-70-es időszak alatt közismerté vált, hogy a nagyközség, Celldömölk térségében, a településhez közel működik egy fejlesztésre szoruló kitűnő fürdő. Celldömölkön régóta bezárták a malom melletti nagyon hideg vizes fürdőmedencét. Celldömölk nagyközség sem anyagi, sem más eszközökkel nem tudott közreműködni a mesteri fürdő kialakításában.

4. A fürdőüzem és létesítményei 1971 után

Elöljáróban szükséges megemlíteni, hogy 1971. május 15-én személyemet választotta meg a helyi tanács vezetőjének. Feladatomnak tekintettem, hogy legális úton, a lehető legtöbb anyagi eszközök megszerzését, technikai fejlesztését szorgalmazzam. Elsőként a tárgyi és személyi feltételek javítását céloztam meg.

Kiemelkedő, hogy VÁTI tervezőintézete által 1970-ben elkészült a mesteri üdülőttelep parcellázási és telepítési terve. Először 120 (kb. 100 m²-es) jelölt meg, azonban még egyetlen telek sem lett értékesítve. Később még alakítottunk ki telkeket, így 168 db építési telek jött létre. Egyezséget kötöttünk az OTP Vas Megyei Igazgatóságával, akik megvásárolták mind a 168 db telket, értékesítésére pedig a celldömölki járási OTP-t jelölte ki. A jelentkezőket a helyi tanács továbbította a pénzintézethez.

A fürdőüzem biztonságossá tétele érdekében a VITUKI közreműködésével lecseréltettük a termálkút kútfejét ún. „karácsonyfa kiképzésű” szerkezetre. A munka irányítását Budai László igazgató és Mayerszky Béla főmérnök végezte.

Az OTP által értékesített telkek árából meg tudtuk kezdeni egy új fürdőmedence építését. A tervet a Vas Megyei Vízügyi Igazgatóság tervezőmérnökei, Sablauer Elek és Prikoszovics Ferenc készítették. A kivitelezést az egyházashetyei Berzsenyi TSZ építőbrigádja folytatta Marton Jenő építész irányításával. Fontos megemlíteni, hogy a medencét folyamatos munkavégzéssel a munka leállítása nélkül kellett végezni. A szükséges kavicsanyagot a kemenesszentmártoni Úttörő TSZ ingyenesen szállította, köszönet ezért a néhai Tőke János tiszelnöknek. Az új fürdőmedencét 1973. augusztus 20-án avattuk fel. (Ld. 6. sz. ábra.)

Tovább növelte a fürdő komfortosságát, hogy a celldömölki költségvetési üzem kivitelezésében farostlemez alapanyagú öltözőkabinokat sikerült telepíteni.

5. A fürdőüzem átszervezése

Az egyre növekvő üzemeltetési feladatok, továbbá az érdeklődő igénybe vevő vendégforgalom meghaladta a helyi szervek kapacitását. Helyileg megfelelő műszaki apparátus sem működött.

A járási tanács kezdeményezésére a fürdő átkerült a celldömölki nagyközségi költségvetési üzem hatókörébe. Az üzem vezetői, Ábrahám Ferenc üzemvezető irányításával az üzem műszaki kapacitását felhasználva hosszú éveken keresztül működtették a fürdőt.

Ellátta a karbantartási feladatokat, megfelelő műszaki apparátusával.

Az eltelt években a költségvetési üzem:

- teljesen felújította, kicsempézte a kőből épült medencét

- új farostlemezes öltözőket telepített
- megyei támogatással felépült a korszerű, több funkciós WC és fürdőblokk, így javultak a közegészségügyi feltételek
- a régi felvételi épület eladásra került, a vállalkozó belőle büfét üzemeltetett
- felújult a kerítés, kismértékű bővítéssel
- ellátta a park- és zöldterületek gondozását
- gondoskodott a fürdőüzem személyzetéről

1976 kora nyarán súlyos üzemzavar keletkezett a termálkút működésében. A mélyművelési bauxitbányászat miatt a termálkút 1400 méter alatti triász-dolomit rétege beomlott. Lecsökkent a vízhozam, valamint a hőfok. A medence feltöltése hosszabb időt vett igénybe.

Fennállt a veszélye annak, hogy teljesen megszűnik a termálkút, így a fürdőt be kellett volna zárni. A meglévő hideg vizes kút mennyiségileg nem volt alkalmas medencefeltöltésre.

A VITUKI ceglédi geológiai üzeme megkeresésünkre 1400 méternél perforálta a béléscsövet, melynek következtében a fürdőüzem fenntartható maradt, azonban sürgős feladatot jelentett egy új, az eredeténél mélyebb fúrású termálkút létesítése. (Ekkoriban sok helyen problémákat okozott a mélyművelési bauxitbányászat, pl. többek között Hévízen és a tapolcai tavas-barlangnál.)

A helyi tanács tárgyalást folytatott a bauxitbányászat tapolcai igazgatóságával, miután bebizonyosodott, hogy a saját üzemük okozta a termálkút meghibásodását. Megállapodás született a nagykanizsai Kőolajkutató Vállalat vezetőségével, hogy az Irakból hazatelepülő fúróberendezés elkészíti az új termálkutat, folyamatos éjjel-nappali üzemeléssel. Mintegy másfél hónap alatt elkészült az új, 2019 méteres termálkút. A régi termálkút nem lett megszüntetve, a kisebbik medence feltöltésére alkalmas maradt. Az új kút a régitől mintegy 100-120 méteres távolságban készült el. Műszaki adatai, a termálvíz kémiai összetétele megközelítőleg megegyezik a régi kút jellemző adataival. Ezeket mérések igazolták. Sajnos, az új kút műszaki adatait rögzítő dokumentum a rendszerváltáskor eltűnt a polgármesteri hivatalból.

Az új berendezéssel teljes mértékben biztonságossá vált a fürdőüzem, alapot teremtve nagyobb arányú fürdőfejlesztésre is.

6. A mesteri kísérleti fóliakertészetről

Az új termálkút híre eljutott Budapestre, a kertészeti Egyetem szakembereihez. Somos András rektor és Nagy József egyetemi tanár tervei és szakmai irányítása alapján a celldömölki ÁFÉSZ 4 db 95-100 m hosszúságú fűtőalagcsövekkel ellátott sátrat telepített. Fehér Tamásné szakmérnök irányításával alkalmi munkaerő bevonásával bizonyították, hogy a módszerrel lehet jó minőségű, rövid tenyészidejű zöldségárút termelni.

A megyei tanács mezőgazdasági osztálya, dr. Máthé Sándor osztályvezető megkereste az egyházashetyei Berzsenyi MTSZ vezetését, hogy foglalkozhatnának hasonló termelési feladatokkal. A tsz ez elől elzárkózott. Időközben az ÁFÉSZ is abbahagyta a fóliatermelést.

7. A fürdői úszó-tanfolyamokról

A helyi tanács vezetése és a celldömölki általános iskola igazgatósága, valamint a CVSE sportegyesület közösen szervezte meg az iskolai tanulók úszásoktatását. A tanfolyam Gyűrüssi Dezső és Pataki Márton testnevelő-tanárok, valamint Velekei János, a CVSE elnöke irányításával működött. A gyermekek szállítását az egyesület autóbusza végezte.

Az úszótanfolyam egy-egy alkalommal 40-50 gyerek oktatására adott lehetőséget. Megyei és országos hírűvé vált ez a kezdeményezés. (Rádió, tv, sajtó tudósított róla.)

Azért is volt szerencsés helyben megszervezni, mert a balatonrendesi ifjúsági tábor ennyi gyermeket nem volt képes mozgósítani.

8. A község és az üdülőterület fejlődése

Mesteri községben 1971-82 között jelentős fejlődés ment végbe:

- 1974-ben korszerű vegyes- és italbolt épült
- új járdák épültek az Újvilág utcában, a Kossuth és Dózsa utcában felújítások történtek
- teljesen átépítették a közvilágítást, korszerű világítótestekkel felszerelve
- új tűzoltószertár épült, melyben elhelyezésre került a posta is
- orvosi rendelő épült a községi tanácsépületben, mely közvetlenül csatlakozik az üdülőterülethez
- 1977-ben felavatásra került a vízmű, mely kiterjed az üdülőterületre is
- autóbuszvárók épültek
- kiépült a község bel- és csapadékvíz-elvezetési árokrendszere
- új házak épültek az Újvilág utcában és számos épületet korszerűsítettek és felújítottak

9. Az üdülőterületen történt fejlődés

- 24 telekkel bővült az üdülőterület, mely kiért a Hegyi útig
- kisajátított területen kialakult az inotai erőmű és a pápai Honvédség üdülőbázisa. Mindkét területen korszerű faházakban és felvonulási épületben történtek az elhelyezések
- 1972 és 1982 között teljesen beépült az üdülőterület, ahol átlagosan 45-50 m² tájba illő, közműves üdülőházak épültek
- bővült a mesteri tanácskert, létrejött egy pihenőpark, sportolásra is alkalmas területtel
- teljes fásításra kerültek az üdülőterületi utcák
- megoldást találtunk a fürdő elhasznált vizének elvezetésére, a víztársulati közcélú árkokba
- autóbuszváró épült a fürdői út mellett és bővült az autóbuszjáratok száma (Pápa térségéből)
- szilárd burkolatú főút épült az alsómesteri faluvég és az üdülőterület, valamint a Kossuth utcai bevezető között
- megtörtént a terület teljes villamosítása, transzformátorállomás beiktatásával
- 3-4 évig az üdülőterületi utcák végén szeméttárolók létesültek, később a szervezett szeméthyűjtés oldotta meg a feladatot

Erre az időszakra esik a fürdői törzsközösség kialakulása, átlagos napon 4-500 fő fizetővendég, nagy forgalom esetén, még ezernél is több látogató kereste fel fürdőt. Évi átlagban 170 üzemelési napot figyelembe véve, 20-25 ezres vendégforgalom volt regisztrálható. Több alkalommal a megyei autóklub 3-4 napos táborát szervezett a fürdőnél, mintegy 300 fő részvételével. Kirándulások, egy napos túrák rendszeresek voltak, különösen Veszprém környékéről. (Gyulafirátót, Kádárta.)

10. Összegzés

A mesteri termálfürdő és üdülőterület a kezdetek óta vonzóvá vált a kispénzű emberek kikapcsolódására, üdülőjük létrehozására. Az ide érkező vendégek felfedezték maguknak a Ság hegyet is, nem csak a borospincék felkeresésével.

A tanácsi üdülőparkban számos jó rendezvény, énekkari hangverseny, olvasótáborok, gyermekkirándulások, bográcsolások zajlottak. A mesteri fürdő és üdülőterület mindig megfelelt a közegészségügy szabályainak, az ellenőrzések jó színvonalról tanúskodtak, különösebb szabálytalanságok nem történtek. Kiemelendő a baleseti statisztika is, húsz éves viszonylatban szinte egy baleset sem fordult elő. (Egy alkalommal a kismencede vízének leeresztésekor egy kis tanulót a víz nyomása belesodort az elzáróaknába. Felnőve kiváló bűvár lett belőle.)

A közbiztonság a tárgyalt időszakban szintén megfelelt a követelményeknek. Köszönhető az ide érkezők és itt lakók éberségének és az egymás közötti kapcsolatok kialakulásának.

A fürdő léte jelenleg is fontos alapja a falu megmaradásának. A község lakói és az üdülőtelkesek napi kapcsolatban voltak egymással, barátságok alakultak ki.

Nagy szerepe volt a fürdő és az üdülőterület fejlődésében a helyi szerveknek. Feltétlenül meg kell említeni a tanács végrehajtó bizottságának tagjait, név szerint: Patyi Endre, Pócza Ferenc, Holpert Gyula, Kocsi Irén. A helyi termelőszövetkezet részéről Kocsi Károly és Vajda Lajos tsz-elnökhelyetteseket.

Külön kiemelem Tőke Jánost, a kemenesszentmártoni Úttörő TSZ elnökér, aki építési anyagokkal, fuvarral és jó tanácsaival szívügyének tekintette a fürdő fejlődését. (Aki rendszeres, szinte napi fürdővendég is volt.)

Nem maradhatnak ki azok nevei sem, akik fáradhatatlanul dolgoztak a fürdő üzemelésében. Álljon itt megörökítve nevük, annál is inkább, mert már többen közülük nem élnek: Baráth Jenőné, Bakonyi Józsefné, Bolla Endréné, Dobai Ferencné, Garas Gézáné, Kiss Jánosné, Kocsi Károlyné, Mesteri Károlyné, Varga Gézáné és Végh Károlyné. Álljon itt még a neve Mesteri Ilonkának, aki a helyi tanács megbízásából a belépőjegyeket készítette és nyilvántartotta.

A vállalatok, cégek részéről fontos megemlíteni, Somosi Mátyást, az inotai erőmű igazgatóját, Nagy Károlyt, a győri ÉDÁSZ igazgatóját, Cságoly János, helyi ÉDÁSZ-igazgatót, Trombitás Józsefet, a kanizsai Olajkutató Vállalat igazgatóját, Barabás Lászlót, a cég főmérnökét, Zsile Ákost, a VITUKI mérnökét, Somos András rektort, Nagy József egyetemi tanárt, a Kertészeti egyetemről. A pápa Honvédség üdülőjének kialakítását nagymértékben segítették Bakó József korábbi és Kossiczki Attila ezredparancsnokok. Az üdülőterületen az 1980-as évek végén megkezdődött az ausztriai és más külföldi vendégek beáramlása, akik egyúttal növelték az

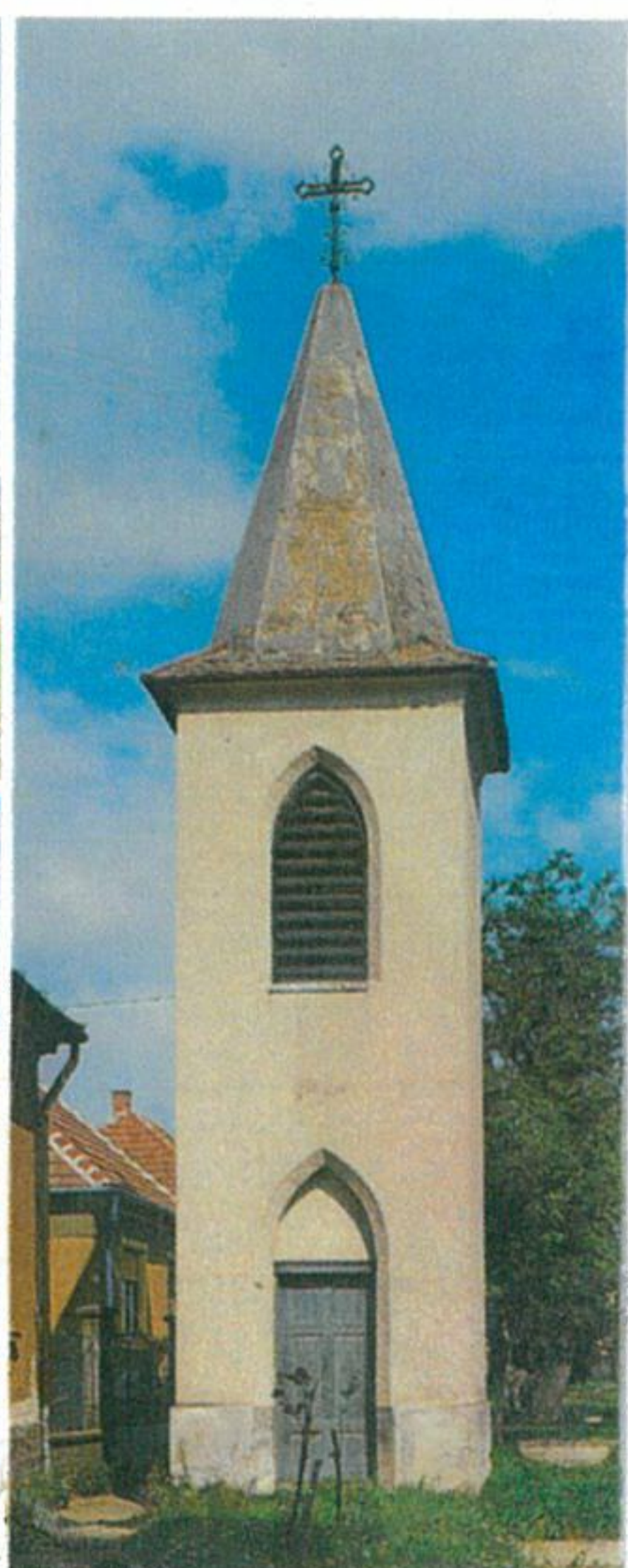
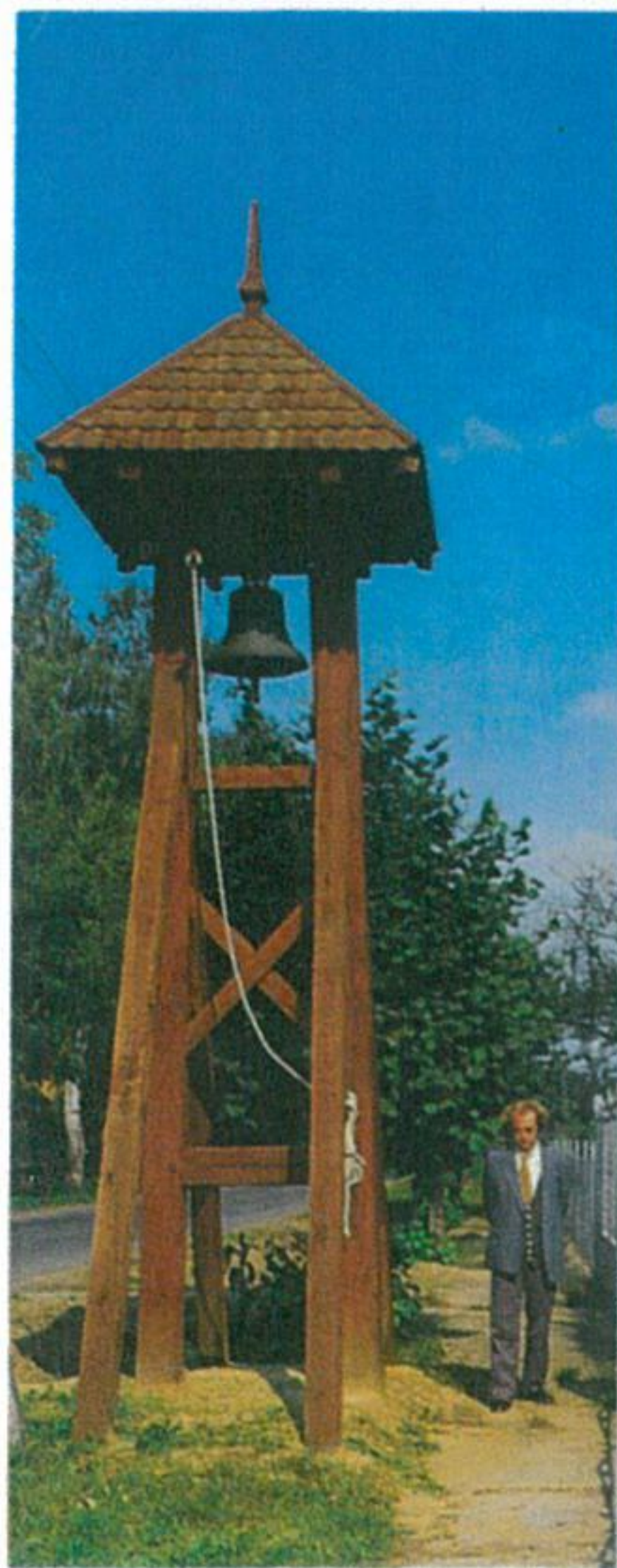
idegenforgalmat, a fürdő hírnevét és igénybevételét. Nagyon sok üdülőt megvásároltak a magyar tulajdonosoktól. Lehetővé tették a kemping létrehozását.

A mesteri termálfürdő a nagy, országos fürdőkkel sohasem versenyezhetett. Megyeileg működését támogatták több alkalommal, de a megyében Bük és Sárvár mindig előnyt élveztek. A járási vezetésnek nagy feladatot jelentett Mesteri és Borgáta fürdője. Nem kedvezett a fürdőfejlesztésnek a 70-es 80-as évek nagy gazdasági megtorpanása sem. Kihangsúlyozhatom, hogy az összes körülmények fennforgásával sikerült megalapozni, fejleszteni ezt a kies területet, saját erőből és különböző együttműködések révén.

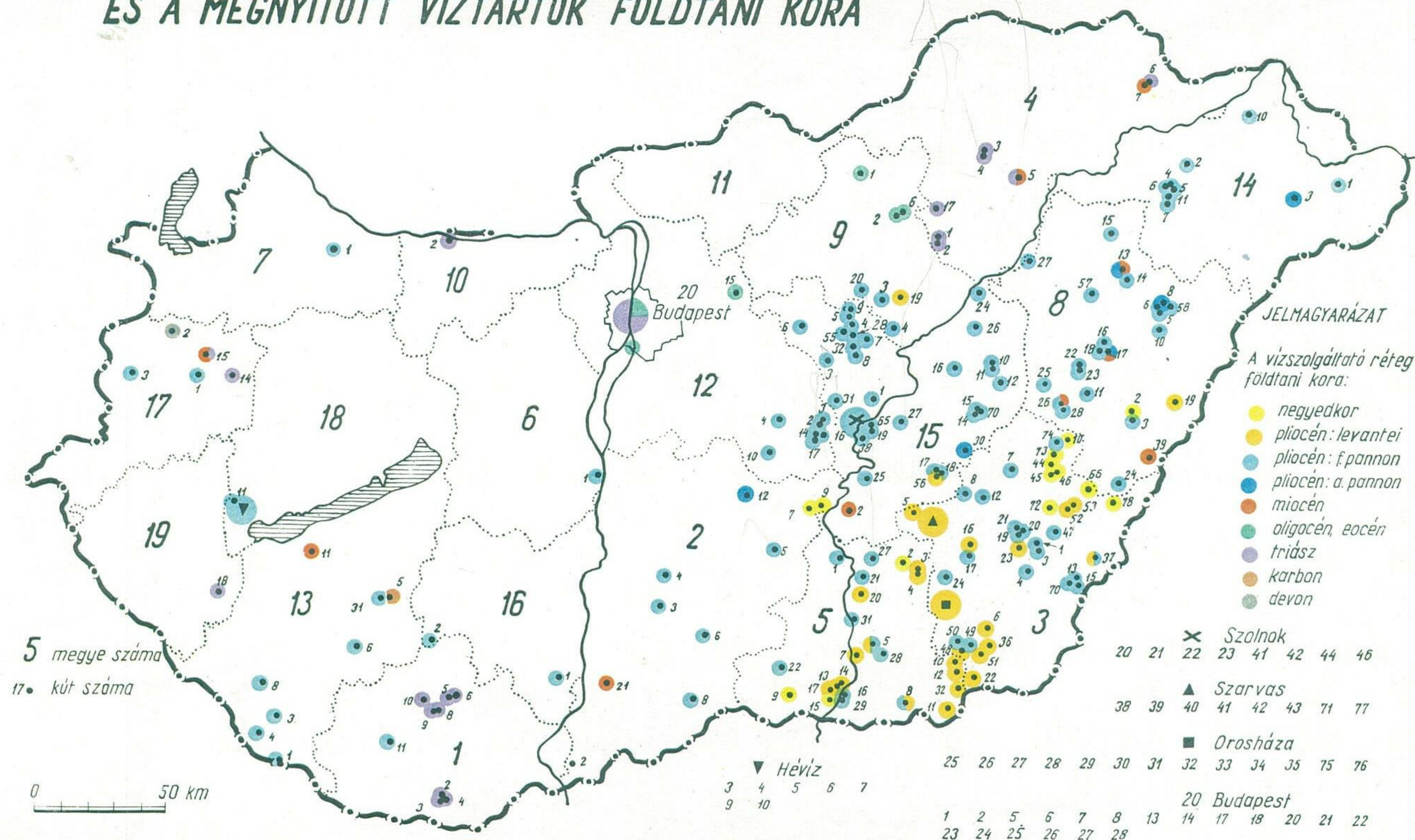
Nagy öröm számomra, hogy a fürdőüzem jelenlegi vezetője, Patyi Gábor vállalkozó szinte csodát művelve ért el nagy sikereket, mind a fejlesztésben, mind a fürdőüzem fenntartásában. Kár, hogy a jelenlegi önkormányzati vezetés nem foglalkozik kellő intenzitással az üdülőterülettel, az itteni lakókkal és szervezetekkel.

Boldog vagyok, hogy részt vehettem a dolgozatban említett vezetőkkel és személyekkel együtt a fürdő létesítésében és fejlesztésében. Sok sikert kívánva, mindenekelőtt Patyi Gábornak és munkatársainak.

Celldömölk, 2018. május 12.

MAGYARORSZÁG 35 C°-NÁL MELEGEBB VIZET ADÓ KÚTJAINAK HELYSZINRAJZA ÉS A MEGNYITOTT VIZTARTÓK FÖLDTANI KORA

1. Kifolyócső a felhagyott termálkút-fúrásnál
(Dala Iózsef, LakóRezső, Szentes Iózsef i. r. vezetői)

2. Fürdőzők az általuk megásott gödörben. Öltözködés bokrokban (személyek ismeretlenek)

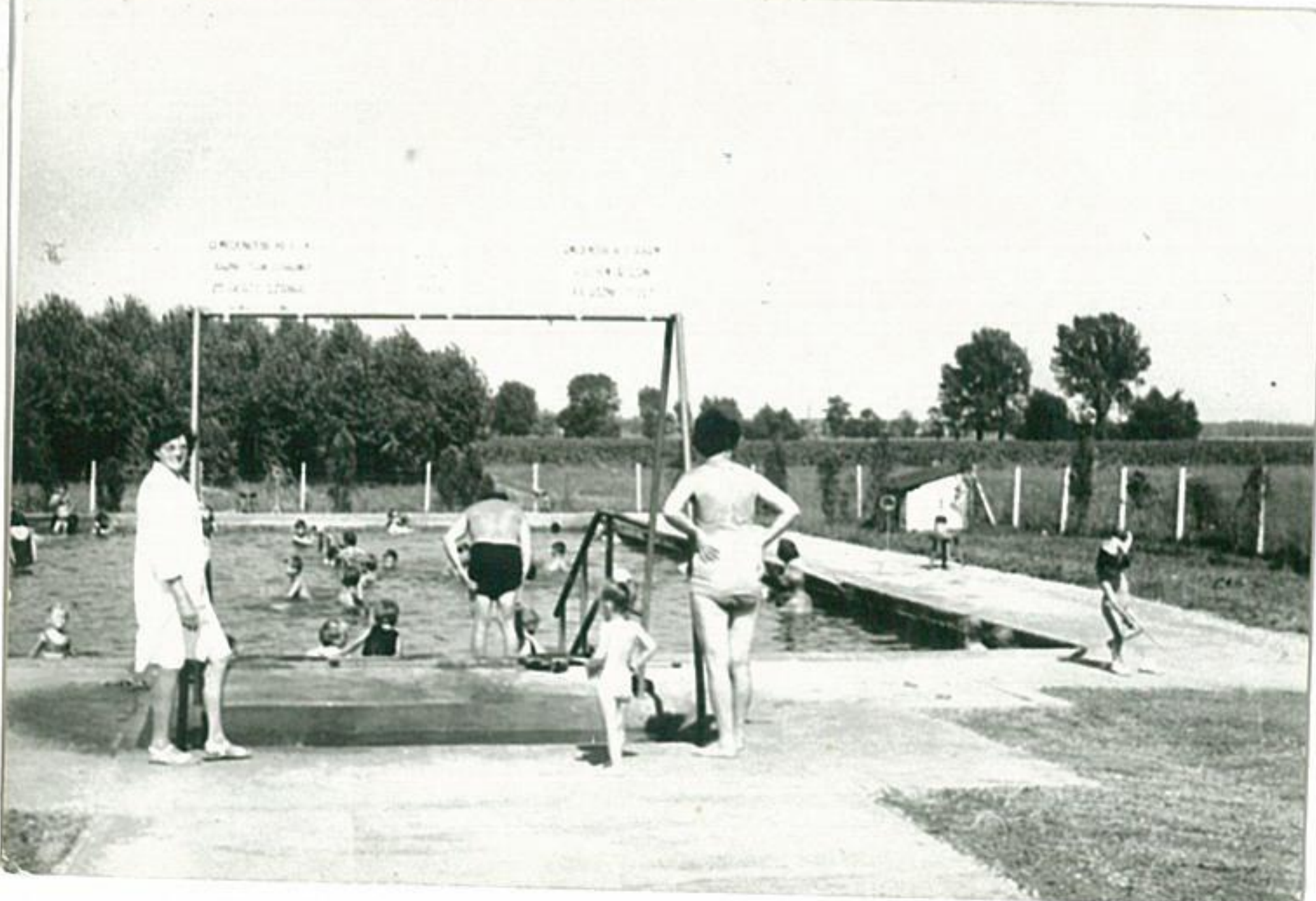
3. Társadalmi munka a medence építésénél
(Döme József, Tóbiás Béla, Bóczán József, Péter József mesteri
lakosok)

2.

4. Vonatöltöző MÁV-személykocsiból

5. Fürdőző gyereksereg Baráth Jenőné fürdővezető kíséretével

6. Fürkőzőkkel tele a terméskőből épült medence. Vasutaskabinok hulladékanyagokból

5.

7. Az új öltöző és irodaépület.
További képek a fürdőzőkről.
Megbeszélés a fürdőszemélyzettel

16. A fürdő látképe a bevezető útról

7

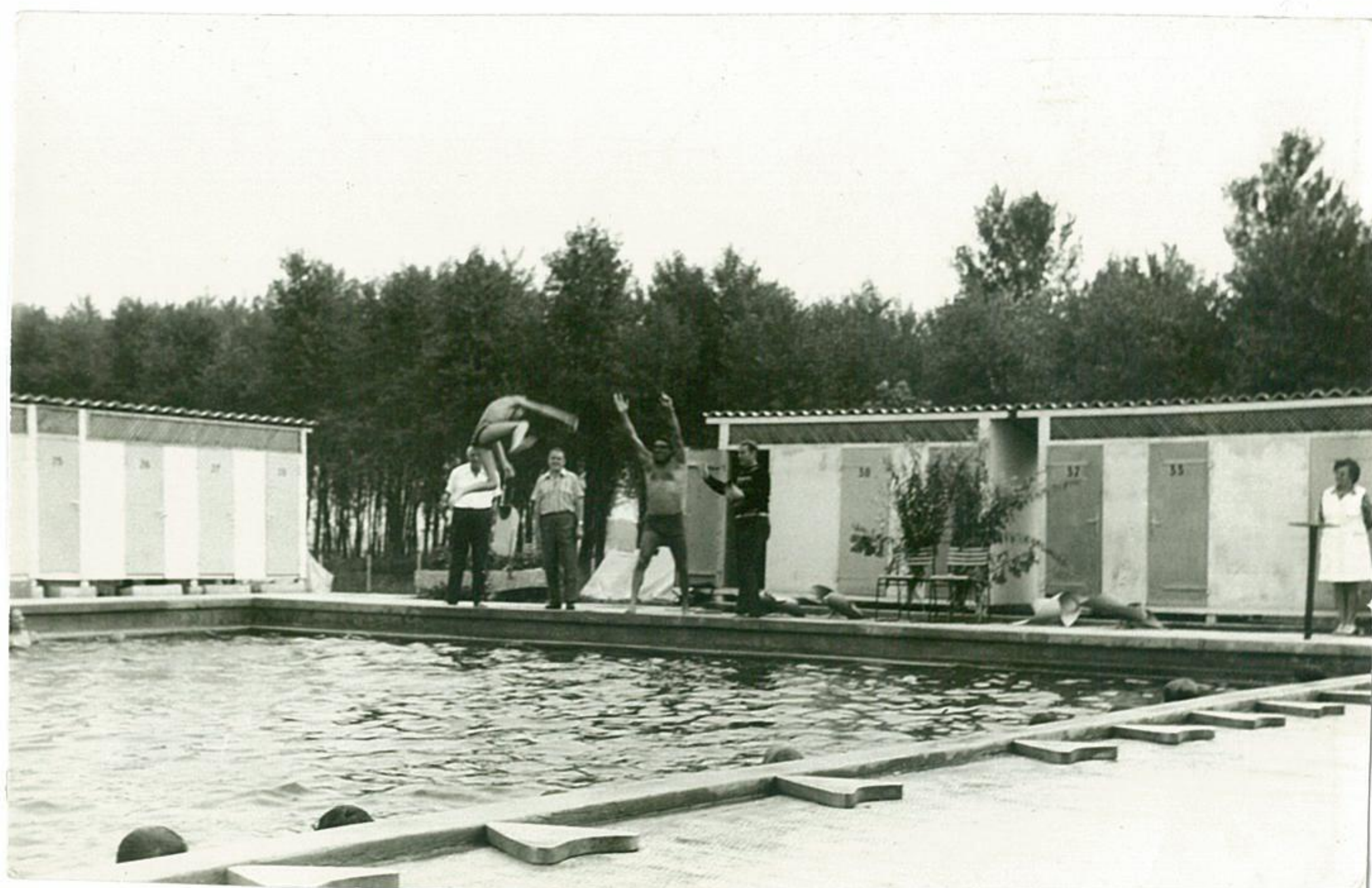

6.

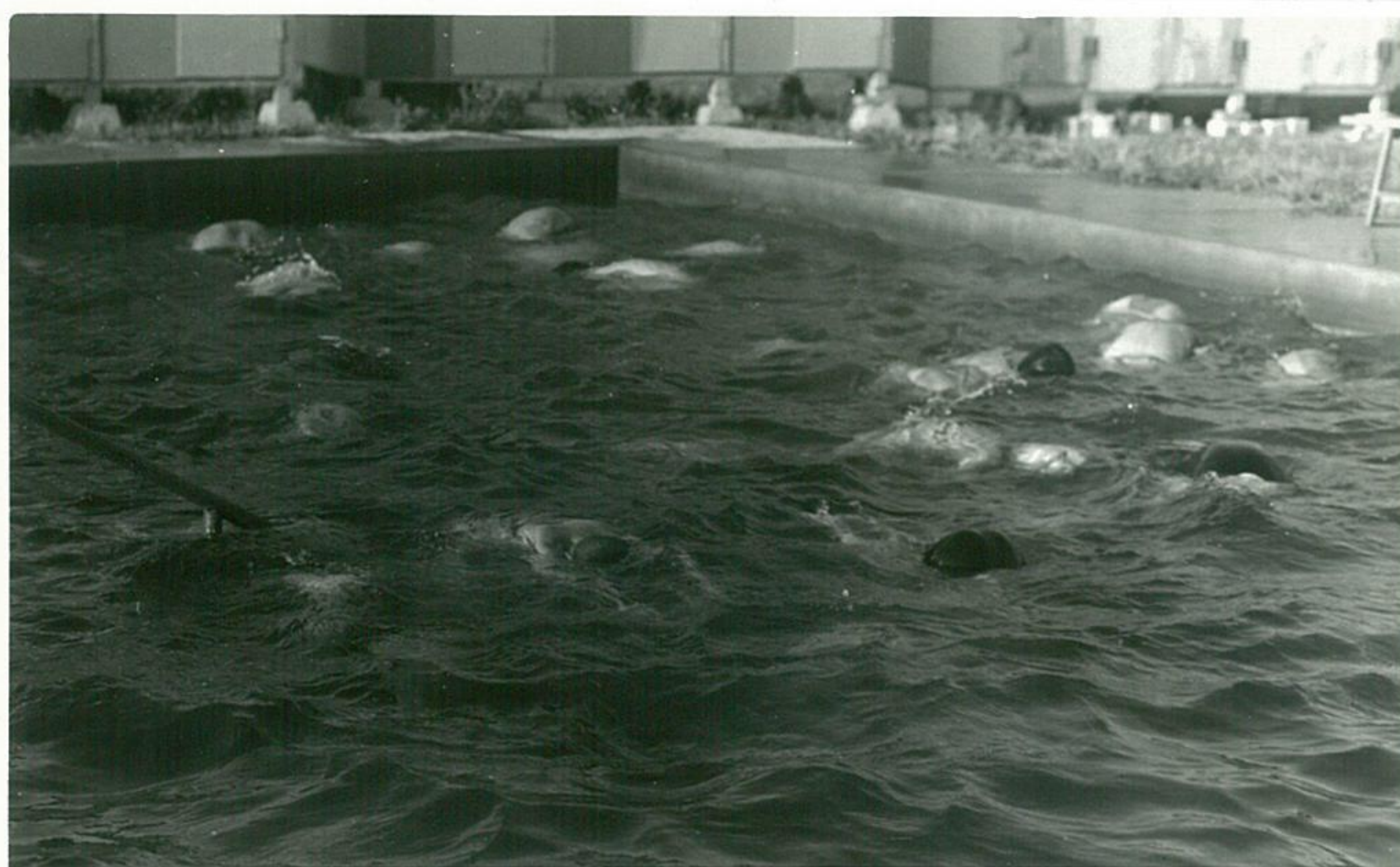
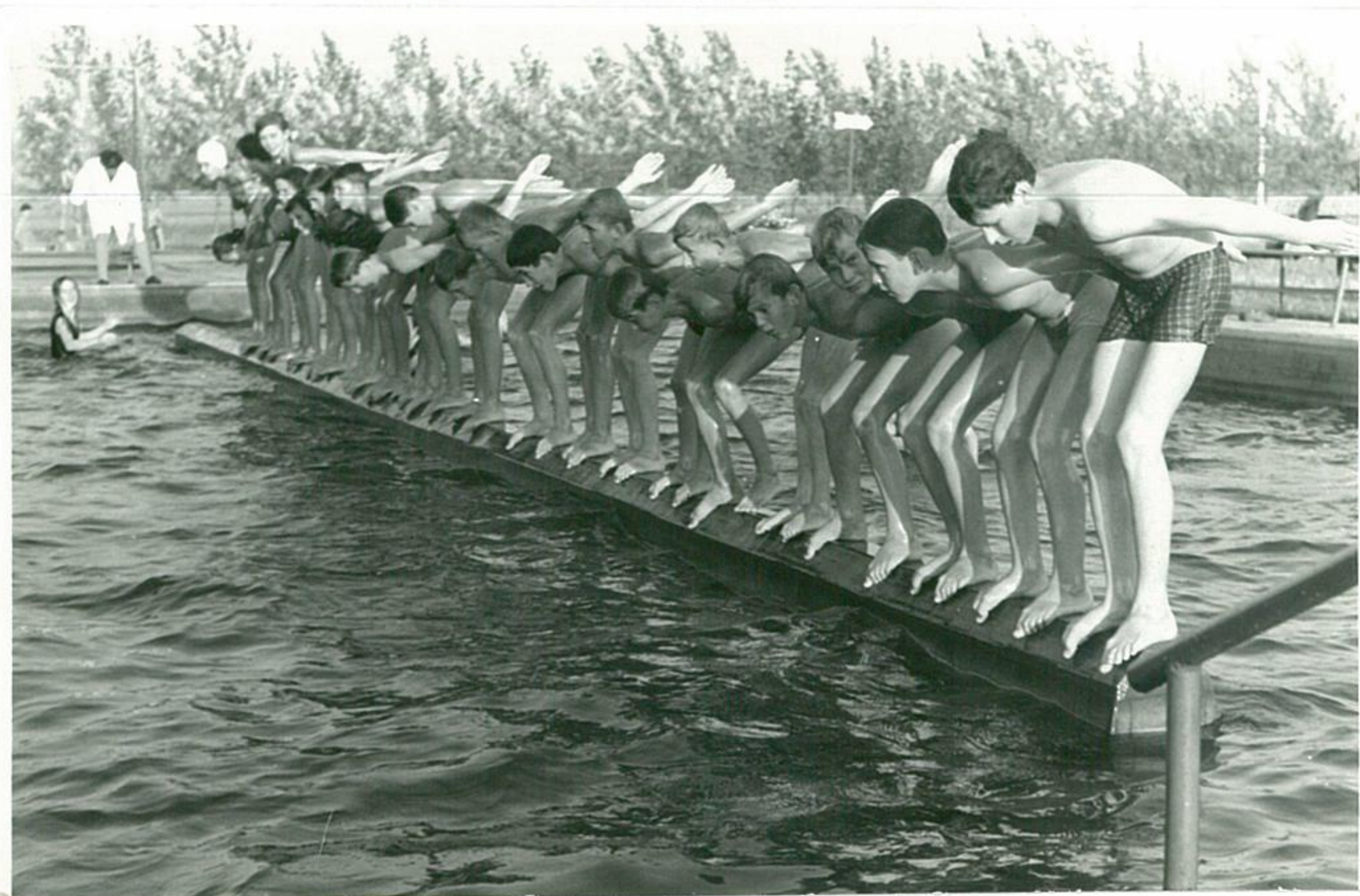
8. Az új 25 méteres medence avatása (1973. augusztus 20.)
(Mészáros József műszako ov., Szemenyei László tanácselnök és az
érdeklődő közönség)

8.

9. Úszótanfolyam zárókarnevállal
(Gyűrűsi Dezső testnevelő tanár, Velekei János, a CVSE elnöke,
Szemenyei László tanácselnök, Pataki Márton testnevelő
(harmonikával))

9/A. Rajt az úszótanfolyamon

9.

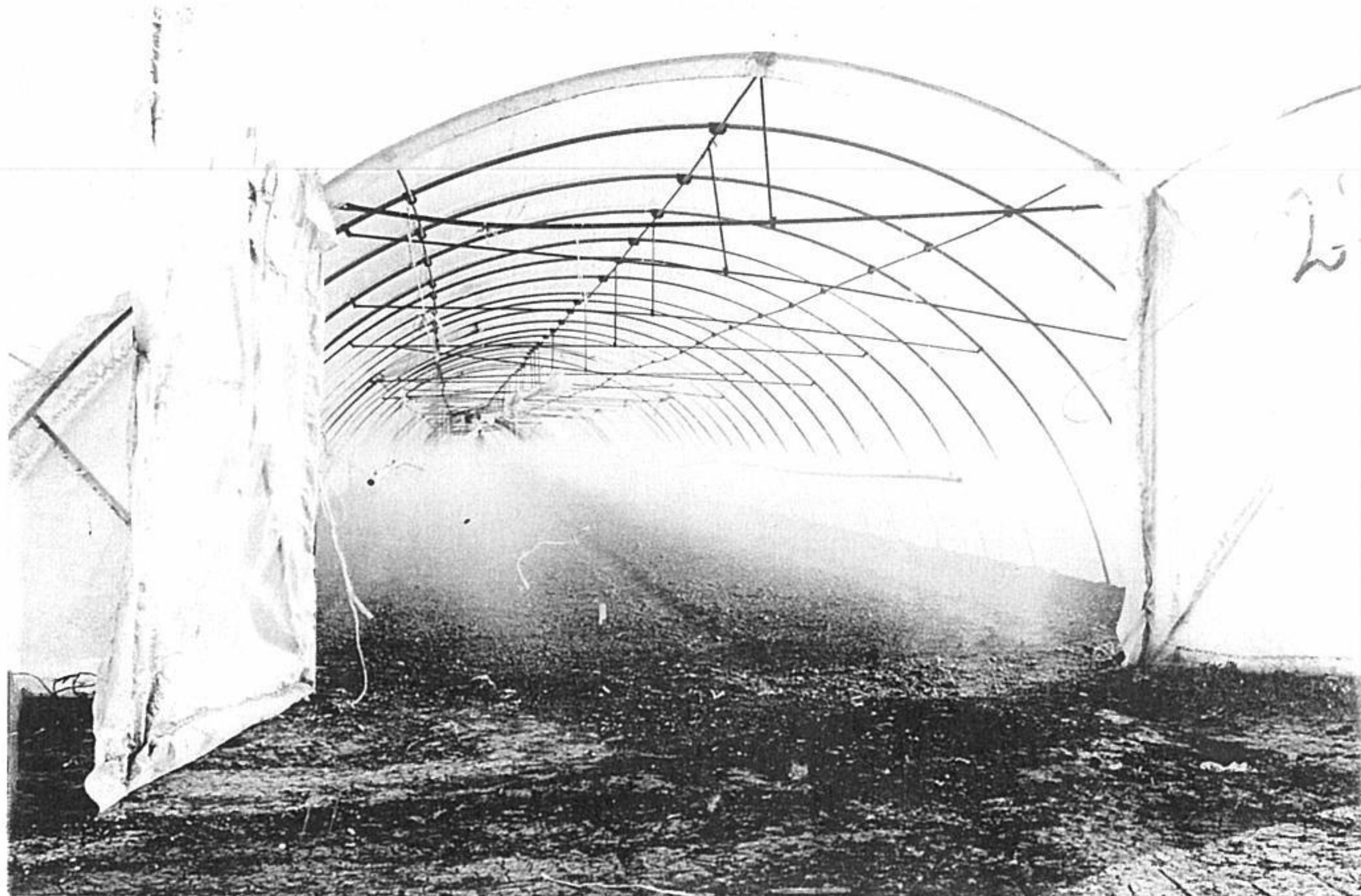
10. Fürdő csendélet a reggeli nyitáskor

11. Fürdői életképek a személyzettel
(Garas Gézáné, Dobai Ferencné, Csirkovics Gyuláné, Bakonyi
Józsefné, Mesteri Károlyné)

12. Újabb fürdői csendélet a fürdő személyzettel

Műanyag szórófejek üzem közben

Decemberben ültetett saláták vízfüggönyös
sátorban február közepén

-
14. Az 1-es számú fóliasátor zöldségekkel telepítve
(Mellékleten Fehér Tamásné szakmérnök)
-

13. Az első üdülőházak építése, háttérben a Ság heggyel
(Kazári Károlyék celldömölki lakosok)

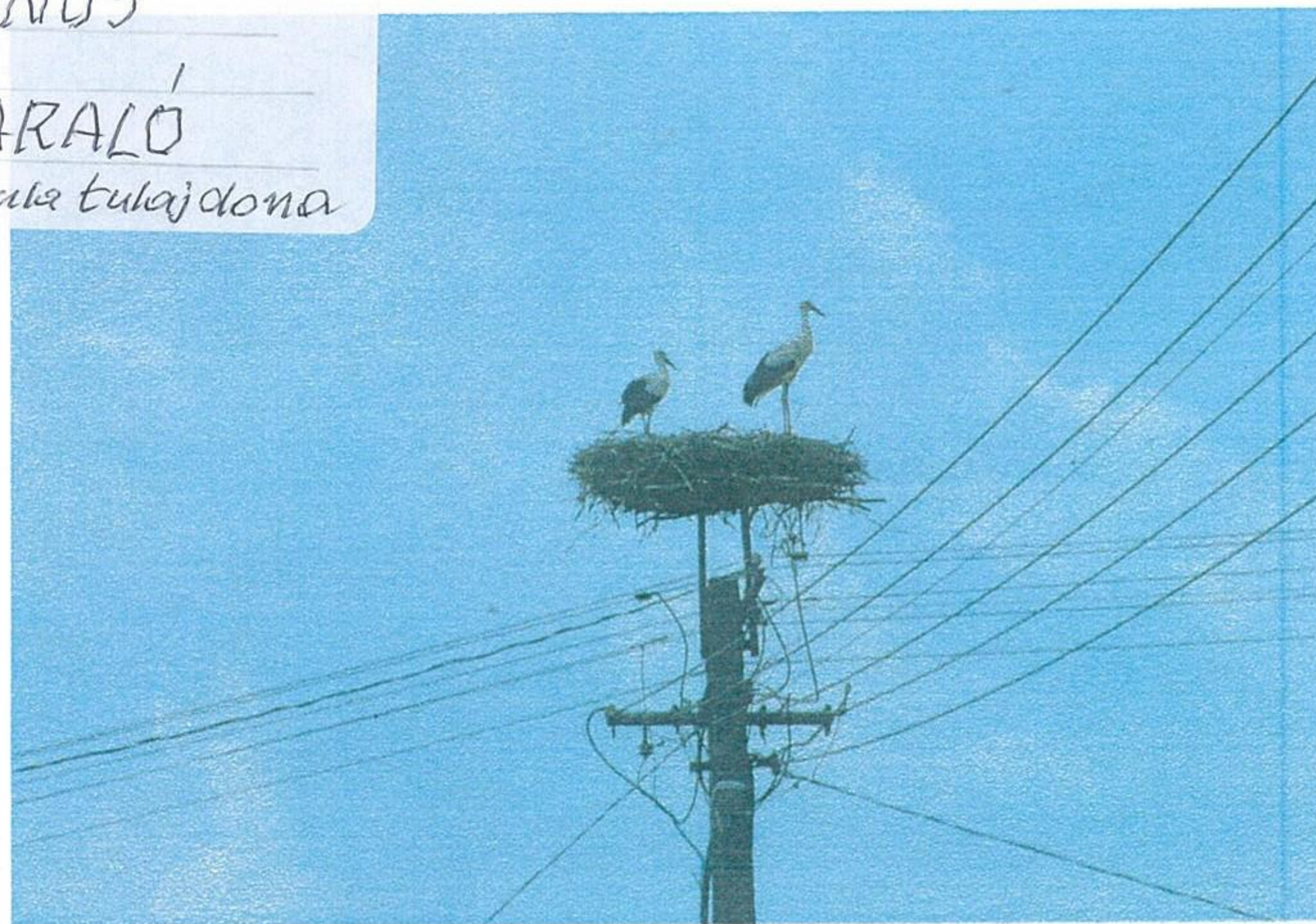

15. Nagy forgalom az új medencében
(Felügyel Varga Gézáné fürdői dolgozó. Háttérben a kiépült
üdülőtérület)

CSINOS

NYARALÓ

Kapui Gyula tulajdona

IFJÚSÁGI RENDEZVÉNY A TANÁCSPARKBAN

1973
évi

